

גדולה תורה שהיא נותנת חיים

לרגל חג השבועות, יצאנו לשוחח עם חרדים עובדים שמשאירים את הטלפון בצד ומתחברים מדי ערב להוויות אביי ורבא. "אבא לא רק עובד ומגיע הביתה לישון, הוא הולך ללמוד בכולל", מעידים עליהם ילדיהם המאושרים. אז מי אתם, הלומדים בלילות?

אנרכים באחד הכוללים של רשת "עיתים"

"נפתח כולל לאברכי סדר ג', אוריה טובה וכו', נא לפנות ל...". התקשרתי והגעתי לברוק, בלי יותר מדי ציפיות, לנסות, אולי הפעם זה יתאים. "באותו יום חיי השתנו. חזרתי למסלול הטבעי. מצאתי ראש כולל מיוחד במינו, חביב, אכפתי, מעריך כל אחד ונותן הרגשה שמה שאתה עושה זה הלכתחילה וזה רצון ה'. ככולל יש אוריה טובה, אברכים כולם רציניים עמלים לפרנסתם במשך היום ובערב באים ללמוד ברצינות ובמסירות. היום יש לי חברותא ואנחנו עושים שטייגען אדיר. לומדים טוב עם סיפוק עצום. "מאז שחזרתי לבית המדרש, מאז שנכנסתי לאחוות תורה, כל הבית התחיל להשתנות ולקבל צורה של 'אבא חזר לכולל'. אשתי שמחה והסכימה להקריב שלפעמים אעדר והיא תישאר בבית ללא עזרה בהשכבת ילדים. שמתי לב כיצד אני מתחיל שוב להקפיד ולהדר על קלה כבחמורה גם במקום העבודה".

מלגה מכובדת כתמריץ רוחני

הרב יצחק אלקיים, מייסד רשת 'עיתים', כוללים לבני תורה העמלים לפרנסתם, מספר כי הוא מעניק ללומדים מלגה מכובדת בתחילת הדרך, במהלך השנה הראשונה, כדי לעודד בוגרי ישיבות צעירים שיצאו לעבוד להצטרף לכוללים. "יש היום שני סניפים, בשכונת רמות בירושלים ובביתר עילית, בהם לומדים בוגרי ישיבות שלא מצאו עד כה את המסגרת שתחייב אותם ללמוד, שלא מצאו את המקום הנכון לקבוע עיתים לתורה. אנחנו בונים סוג של קהילה המספקת הווי, שיעורים וכל המעטפת הרוחנית שבנאדם צריך".

בדומה לפתרון שמספקת אחוות תורה, גם לומדי כולל עיתים מעידים על השינוי המתחולל בבית. לרבני הרב אלקיים, "ילדים הולכים לתלמוד תורה ואומרים שאבא שלהם לומד בכולל, זה משנה את כל הבית, זה נותן דוגמה

מאפשרת צמיחה של כל אחד ואחד".

"אבא חזר לכולל"

ראובן, לומד באחוות תורה, בעל משפחה ואב לשבעה ילדים בלי עין הרע, למד בעבר בכולל במשך 13 שנים, כל עוד התאפשר לאשתו לעבוד ולפרנס את הבית, "עד שהגיע הזמן להחליף תפקידים", כהגדרתו. היום הוא עובד בתור מנהל גביה בחברה גדולה. "אני זוכר שאחרי תקופה בעבודה התחלתי לחוש התדרדרות אישית ברוחניות מחד, וגעגוע חזק לחזור לספסל הלימודים מאידך, אך זה לא היה קל", הוא מספר לנו בערגה.

"ניסיתי להיכנס לכולל-ערב רגיל עד שקיבלו אותי (הרי אני כבר לא אברך!) אך הרגשתי שם שונה וגם היה קשה להתחבר לאווירה, כשאברכים בכולל ערב באים עיפים אחרי יום לימודים ואני רק עכשיו מגיע ללמוד למרות שגם אני עייף. למעשה זה לא החזיק מעמד. ניסיתי ללכת לדרך היומית, אבל לא הרגשתי שאני באמת לומד כמו שהייתי רגיל ללמוד. קודם כל, לא הייתי רגיל לשמוע שיעור, ומצד שני הציבור שהגיע לשיעור היה ברמה מאוד נמוכה. זה עשה רושם כאילו מיד אחרי ישיבה גדולה הם יצאו לעבוד – הסגנון, השפה, הכל היה זר לי".

"פשוט התייאשתי כי גם בחברה בה הייתי דאגו לכך שארגיש 'עובד'. שונה. אחר. עזבתי את נושא הלימוד לגמרי ושקעתי בעבודה. לאשתי היה מאוד קשה, זה כאב לה, אך היא כאישה חכמה רק התפללה שאחזור ללמוד, שאמצא מסגרת מתאימה".

"זה נשמע מצחיק", ממשיך ראובן לגולל את סיפורו, "הלימוד היחיד שלמדתי היה במסגרת אבות ובנים בשבת עם הילדים. הייתה לי תחושת ריקנות אבל לא היה לי פתרון. כך עברה שנה שלימה! עד שפתאום ראיתי מודעה בבית-כנסת שמשכה את תשומת לבי: הייתה שם כותרת

ואחד הלומדים אמר לי: 'אפילו בישיבה לא למדנו ככה. בישיבה לא היינו צריכים להשקיע. קמנו, התפללנו ולמדנו כמצוות אנשים מלומדה, אבל פה אנחנו באים מתוך הקרבה, אף אחד לא משלם לנו על זה, אנחנו מגיעים עיפים מתוך מסירות נפש כדי להיות מחוברים לגמרא. עכשיו זה יותר ממה שלמדנו בישיבה. אנחנו יותר אכפתיים ללימוד, יותר מונחים בסוגיה, יותר מחוברים. ההבנה הזאת מחזקת מאוד ונותנת חיבור מיוחד לארגון אחוות תורה, שבזכותם זה קורה", הוא אומר.

אשר מוסיף כי "רוב הלומדים בקבוצה שלנו מגיעים בשמונה וחצי בערב, ישר אחרי העבודה. יש אצלנו אווירה מצוינת, בבית הכנסת גם דואגים לדבר על זה שיש כולל ערב ובקריאת התורה בשבתות הגבאי אומר מי שברך מיוחד ללומדי הכולל".

משה-בצלאל מסכים איתו. "הכוללים של אחוות תורה מהווים פתרון לאנשים שחיפשו מסגרת תורנית מתאימה לסדר יומם. יש אנשים שהקמת הכולל בשכונה שלהם היווה להם פתרון, הם מרגישים בפנים, קשורים למסגרת, מונחים בסוגיה שכולנו לומדים.

"ולא זאת אף זאת", מוסיף משה-בצלאל, "כשהילדים שואלים בחיידר או בבית הספר מה אבא עושה, הם אומרים שבביליה הוא הולך לכולל. שמעתי פעם את הבן שלי שחזר מהמכינה וסיפר שדיברו שם על זה שאבא צריך ללמוד תורה, והוא אמר להם שאבא לומד בכולל. חשוב שחזר מהעבודה, יש לי קשר הדוק לבית המדרש. לילדים זה מאוד משמעותי".

נפתלי, גם לומד באחד הכוללים של 'אחוות תורה', מספר שבסניף שלו מקדשים את ערך האחדות ולימוד התורה בצוותא כאיש אחד. "ללימוד בקבוצה יש יתרונות רבים", אומר לנו נפתלי. "ראשית, לקבוצה יש כוח לחזק את הקביעות היומית. כמו כן, ככל שישקיע וילמד היחיד, הוא מוגבל לצורה ולסגנון הלימוד אליו התרגל. הלימוד בקבוצה, המורכבת מיחידים שונים עם מעלות וסגנונות שונים אלה מאלה,

ראובן שטיין

אברהם-אבא, מוישה-בצלאל, אשר ונפתלי שונים זה מזה במראה, בהתנהגות, במוצא, בנוסח התפילה, בגיל, במשקל ובכל כך הרבה דברים נוספים - אבל יש ביניהם דבר משותף שמאחד ביניהם: ארבעתם עובדים במהלך היום וקובעים עתים לתורה בשעות הערב. הם למדו בישיבות שונות, הגיעו מבתי שונים, גדלו בערים מרוחקות זו מזו אך הקימו את הבית שלהם על אדני התורה והיראה ולמרות שבשנים האחרונות יצאו לכלכל את ביתם, הם עדיין מקפידים על 'קביעת עתים' ודואגים להישאר מחוברים לעולם התורה.

בשיחה שקיימנו איתם לקראת חג השבועות שמענו קול אחיד, כמו מתואם ביניהם, המתאר את החיבור העמוק לעולם התורה, לגמרא, לשטייגען. רצינו לשמוע מהם, בצורה בלתי אמצעית, מה מסמל עבורם חג השבועות, עד כמה התורה מנחה אותם בחיי היומיום ומה הם עושים בליל שבועות בזמן שבחורי הישיבות ואברכי הכוללים ספונים בבית-המדרש ושרים בדביקות "חזו בני חביבי דמשכחין בצערא דילהון ועסקין בחדותא דילי".

אשר, לומד בכולל 'אחוות תורה', מסביר שמעבר ללימוד עצמו, לימוד התורה, אדם שיוצא ממסגרת ישיבתית והולך לעבוד במקום חילוני יכול להתנתק לגמרי. החיבור הזה לבית המדרש יוצר קשר אחר לגמרי, גם ביחס ללימוד התורה, גם ביחס לאשה ולילדים שאומרים "אבא לא רק עובד ומגיע הביתה לישון, הוא הולך ללמוד בכולל". זה נשמע טריוויאלי, אבל לא פעם, הלומדים אומרים כי הדבר שהכי מחייב אותם זו ההבנה כמה חשוב לילדים לראות את אבא הולך ללמוד בכולל.

מה מחבר אותם ללימוד בשעות הערב, אחרי העבודה? "פעם", מספר אברהם-אבא, "אחרי שיצאנו מהכולל לאתר לימוד בריתחא דאורייתא עם ויכוחים קולניים ושטייגען עצום, כמו שאנחנו קוראים לזה, הייתה תחושה מרוממת באוויר

אברכי כולל "אחוות תורה" בלימוד

"קיבלתי מכתבים מנשים, שסיפרו כי אחוות תורה פשוט הציל את הבית ואת השלום בית שלהם", אומר הרב קשש.

לדבריו, אחוות תורה משקיעה בפתרונות ורוחניים גם עבור בני הבית ולא משקיעה רק בלומד עצמו. למשל, בשנה שעברה חולקו פרחים לנשות הלומדים בכמה אזורים, מתוך מטרה לתת להן תחושה של שותפות בהחזקת התורה. "צריך לזכור, כי בלי האישה הבעל לא היה יכול ללמוד. האישה מחכה לעתים רבות לבעל אחרי יום עבודה, והיא, במקום לשוחח איתו, נאלצת להמתין בבית או לטפל בילדים, ולכן השכר של האשה הוא לא פחות משל הבעל. כמו שרבי עקיבא אמר: שלי ושלכם – שלה".

הגאון הצדיק רבי שמעון גלאי בירך את לומדי אחוות תורה בשיחה מיוחדת שהעביר להם בליל ל"ג בעומר: "הקדוש ברוך הוא יעזור שכל הלומדים, הם ובני משפחותיהם יזכו ללמוד תורה בקדושה ובטהרה ויזכו לרוב נחת מכל יוצאי חלציהם עם בריאות, שמחה, סיעתא דשמיא ופרנסה טובה. שיוכלו הלאה להמשיך לשקוד בתורה הקדושה."

"זוהי הזמן לחזק גם את הנשים שונותות לבעלים ללמוד. זכותן גדולה, כמו שחז"ל אומרים לנו שהזכות של הנשים שדואגות שהבעלים ילמדו ושילכו ללמוד מחבבים עליהן את התורה, זה ודאי הסגולה הכי גדולה בשביל לראות נחת מהילדים, שהילד רואה מה חשוב אצל האבא באמת, מה חשוב אצל האמא באמת שהיא מוכנה לוותר כדי שהאבא יוכל ללכת ללמוד תורה אז בעזר ה' יתברך יזכו לרוב נחת, לרוב סיעתא דשמיא ולרוב הצלחה".

ושאפתי להיות בן עלייה. השינוי ממשיך לעשות לי נפלאות ואני רואה ישועות ואף בדברים שהיו תקועים ללא סיבה אני רואה קרן אור של תקווה וזוכה למתנות נפלאות שלא שיערתי שהינן קיימות. אני מרגיש שלא רק בי מתחולל הפלא, ואף במשפחתי ובקרובים לי חל שינוי והינם מבינים ועוזרים לי לפסוע במסילה העולה בית קל", מסיים יעקב בהתרגשות.

הרב זאב קשש, מנכ"ל רשת אחוות תורה, אומר כי מהניסיון שלו, לא קל להתמיד. "זה מצריך המון מסירות נפש. אדם עובד בימינו צריך להקדיש זמן גם למשפחה, לאישה והילדים, לחברים וגם לנוח מעט. לכאורה אין כמעט זמן פנוי ללמוד תורה. אבל אני נתקל כל יום באנשים שבאים לכולל ומצטרפים למפעל העצום הזה. זה מרגש לראות את זה. אנשים נאלצים לבטל פגישות עסקיות שיכולות להניב להם רווחים ומעדיפים לבוא ולקבוע זמן ללימוד תורה."

יעקב, לומד בסניף אחוות תורה בשכונת בית וגן, מספר: "הגעתי בפעם הראשונה מלא בהיסוסים 'היצליח ה' דרכי אם לא'. זה שנים ארוכות שלא למדתי בדיבוק חברים ובהווה ישיבתי מאז עזובי את ספסלי הישיבה. אומנם פה ושם תפסתי ספר והגיתי בתורה ואף סיימתי לא מעט מסכתות בהבנה מהירה, אך לא ראי זה כראי זה. עסקו אז במלאכות שבת ואחזו במלאכת בונה, ההווי ודרך מסירת הדברים עוררו בי געגועים עזים לימים נשכחים, ומאז ועד עתה תמידים כסדרם משתדל אני להגיע מידי ערב ולהגות בתורת אלוקים חיים."

"אך בזה לא תמו דברי ועד כה הייתה זו רק הקדמה לבאות כי ההתמדה הזאת חוללה בי פלאות: התקרבות אדירה לבורא עולם, הקפדה במצוות, תפילה בכוונה וימים נוראים שלא היו כדוגמתם בשנים האחרונות, והיה בהם מן הניחוח של ימי עלומי כשהייתי בחור ישיבה

אישית לילדים. הרעיון שעומד מאחורי כולל עיתים זה שהציבור העובד יישאר במיינסטרים החרדי, שלא יהיה סוג ב' למרות שהוא יצא לעבוד".

בתקופה של חוסר ודאות כלכלית וסגירת הברזים מצד התורמים מחו"ל, מוסדות רבים נקלעו לקשיים מהותיים. כיצד מתמודדים עם הבעיה? הרב אלקיים מספר שהוא נפגש עם קבוצת לומדים לקראת החזרה לשגרה והסביר להם את המצב, יכול להיות שיהיו קשיים תזרימיים ולא יהיו מלגות מלאות בזמן כפי שהיה מקובל. "הם אומרים דוגרי, באנו בגלל הכסף אבל אחרי תקופה נשאבנו לאווירה, לקהילה שיצרנו, לא נפסיק להגיע בגלל זה". לדבריו, "חברה באים, יש לי כבר ניסיון עם קבוצת בוגרים שהפסקתי לשלם להם אחרי שנה, והם ממשיכים להגיע, מחוברים לבית המדרש, מחוברים לקהילה".

המטרה של רשת עיתים היא להמשיך לצמוח באמצעות גירוי כספי בתחילת הדרך ולבנות קהילות בכל שכונה ברחבי הארץ, בדומה למצב הנוכחי ברשת אחוות תורה. "אנחנו כל הזמן במגמת גדילה, חלקם מקבלים מלגות וחלקם לא, זה הולך וגדל. הרעיון הוא שיהיה בית מדרש לציבור העובד בכל שכונה. בסופו של דבר, הם לא חיים על הכסף הזה, אבל זה גירוי שמוכיח את עצמו בשטח. ברגע שפתחנו הרשמה בביתר, בתוך יום סגרנו את הרישום ושלושים וחמישה לומדים הצטרפו לסניף החדש שפתחנו בעיר".

מייל בעבודה עם ראיות מהחזו"א

דודי דרוו, מנהל מכון המחקר 'אסקריא', מספר שבאירוע פתיחת הסניף של אחוות תורה בו הוא לומד, נציג של אחוות תורה דיבר על "למידה פעילה" ולא בדיוק הבין מה זה. "חששנו שזה דומה מידי לשיעור דף היומי, אבל מיד אחר כך הבנו שמי שלא חווה – לא מבין. צריך פשוט להרגיש את זה. זה לא שיעור ולא חברותא. זה דיון מעמיק בסוגיות עיוניות והלמידה הפעילה הזו משאירה אותנו על הכיסא אפילו קצת אחרי סיום הכוילהל.

"אז שקיבלתי בעבודה מייל עם ראיות מהחזו"א לסוגיה של אתמול בלילה, התרגשתי, אך לא הופתעתי. אומנם עיקר הלימוד מתרכז בכולל אחוות תורה בשעות הלילה, אך הוא מלווה אותנו לכל מקום. כי הם חיינו!".

אברכי כולל "אחוות תורה"

אברכי כולל "עיתים"